СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 125. Джерзі Сит, Н. Дж., четвер, 31. мая, 1928. VOL. XXXVI. No. 125. Jersey City, N. J., Thursday, May, 31, 1928. THREE CENTS.

ФАРМЕРИ ЗБИРАЮТЬСЯ ДО ПОХОДУ НА РЕПУБЛИКАНСЬКУ КОНВЕНЦІЮ

УЖЕ 14 СТЕЙТІВ ПРИСТУПИЛО ДО АКЦІЇ.

ШИКАГО, 28. мая. — Републиканські фармери, що збираються протестувати на републиканській конвенції проти політики теперішнього републиканського уряду супроти закона про фармерську допомогу, вже виготовили пляни великого демонстраційного походу на конвенцію. До участи в поході вже зголосилися фармерські організації з 14 стейтів. До акції приступили й міські републиканські організації, які ворогують з кандидатурою Гувера, бо вони бачуть, що можуть при сій нагоді повалити Гувера. Сі провідники кажуть, що републиканська партія находиться перед тяжкою крізою та що републиканський кандидат при виборах певно програє, коли кандидатом партії стане людина, ворожа для фармерських інтересів.

Фармерські організації з Канзасу кажуть, що вони самі дадуть на сей похід 10,000 людий, які вже тепер готові до походу.

ОБСТРУКЦІЯ В СЕНАТІ.

ВОРОГИ ОДНОЇ ГАТИ НЕ ХОЧУТЬ ДОПУСТИТИ ДО ГОЛОСОВАННЯ.

ВАШИНГТОН, 28. мая. — З огляду на те, що сенат хотів скоро переголосувати ріжні залеглі проекти, а між ними проект про будову гати Болдер Дем у Каліфорнії, вороги сього проекту почали проти проекту обструкцію. Вони стали говорити довші промови, задержуючи в сей спосіб поступ законодатньої роботи в сенаті.

Обструкція тревала до 5. години рано, коли сенат постановив справу відложити на грудневу сесію.

ПОЛІЦІЯ З ПЕТЕРСОНУ ХВАЛИТЬСЯ ВІДКРИТТЄМ ЗАГОВОРУ.

МОВЛЯВ, ЗАГОВІРНИКИ ХОТІЛИ ВИСАДИТИ У ВОЗДУХ ФАБРИКУ.

ПЕТЕРСОН, Ню Джерзі, 28. мая. — Місцева поліція хвалиться, що їй вдалося відкрити заговір, що мав на ціли підпалити й висадити у воздух динамітом одну з місцевих шовкових фабрик.

Каже поліція, що заряд шовковні братів Табаків зателефонував до поліції, що з фабрикою щось неладно. Поліційні агенти мали побачити, що фабрика була полята газоліною, а в одному місці відкрито склад динаміту. На основі поліційного слідства арештовано сторожів фабрики як важних свідків, а відтак 4 робітників фабрики, які людий, причетних до заговору підпалити фабрику й висадити її динамітом.

ЛІКАР МАВ ВІДКРИТИ ЛІК НА СТАРІННЯ ШКІРИ.

НЮ ЙОРК, 28. мая. — У найновійшім зошиті Американська Медицина находиться стаття д-ра Джорджа фон Ведестеда з Лос Анджелеса, в котрій автор каже, що йому вдалося відкрити лікарство, що здержує старіння шкіри.

Сей лік виробляють з кріликів.

$45,000 ЗА ВТРАТУ НОГИ.

БОФАЛО, Ню Йорк, 28. мая. — Присяжні судді, що розглядали позов Джана Фицпетрика, бувшого сторожа на зелізниці Інтернешенел Рейвей Ко., за відшкодованне втрати обох ніг, признали йому 45,000 долярів відшкодовання.

Фицпетрик ще молодий мущина. Подія случилася в 1925. році, коли він учився студентом на Пенсилвенійському університеті, а рівночасно заробляв на життя, працюючи зелізничним сторожем. Одного разу хотів він помогти кондукторови; при тому поховзнулася йому нога й він упав під колеса воза.

НЕБЕЗПЕКА ПРАЦІ ПРИ БУДОВІ СОБВЕЇВ.

НЮ ЙОРК, 28. мая. — На річних зборах організації Волфер Кавнсіл виступив представник юнії робітників, занятих при будові собвеїв, та просив сю організацію розслідити, чому сі робітники гинуть у такому великому числі від недуги „сілікосіз", яка розвивається в грудях робітників, які працюють у воздусі, переповненім камінним порошком.

Бесідник говорив, що в їх юнії є тепер 75 робітників, хорих на сю недугу, та що їм виходу нема. Він домагався, щоби організація прослідила докладно причини сеї недуги та постаралася, щоби законодатні тіла видали відповідні закони про охорону сих робітників.

НАЙВИСШИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕТ ВИНОСИТЬ 16,800 СТІП.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 28. мая. — Поручник американської армії Зус Сусек пробував тут побити світовий рекорд висоти лету. Він долетів до висоти 16,800 стіп понад землю, через що він поставив американський рекорд висоти лету, але не зломав світового рекорду, що виносить 2,700 стіп більше.

БАТЬКО НЕ ХОЧЕ ПЛАТИТИ КАРИ ЗА СИНА.

ГЕМОНТОН, Ню Джерзі, 28. мая. — Перед місцевий суд ставав нині 28-літний Гарі Вотсон, обжалований за їзджене автом по пяному. Судля засудив його на 200 долярів кари. Обжалований не мав гроший, а коли просив свого батька, щоби сей заплатив кару, батько, проповідник тернервільської методиської церкви, заявив, що не заплатить.

Батько сказав, що він усе був за тим, щоби людина поносила наслідки своєї вчинки. Коли син їздив собі автом по пяному, а тепер ще має за що заплатити гривну, то най іде до вязниці.

НОВА ПРЕЗИДІЯ УКР. АКАДЕМІЇ НАУК.

Протягом останніх 5-ох літ на чолі УАН стояла одна й та сама президія. Що лиш цього року перебрано її. Перебрання було 3-го травня ц. р. на зборах ради УАН.

Президентом Всеукраїнської Академії Наук вибрано цим разом мікробіольоґа-епідеміольоґа, академика Всеукраїнської і Всесоюзної Академії Наук Данила Кириловича Заболотного. Віцепрезидентом УАН вибрано академика Вобдого. Неодмінним секретарем став наново академик А. Кримський. „Пролетарська Правда" з 6. травня ц. р., повідомляючи про перебір президії УАН, пише: „Підчас вибору членів президії зазначилися три уґрупування академиків, що виявило м. ін. цю ґрупову боротьбу в Академії, яка останніми часами досить гостро там відчувається. Перша ґрупа виявила відданням своїх голосів політичну демонстрацію проти політики народнього комісаріяту освіти, а тим самим і проти всієї радянської влади на Україні. Друга ґрупа не протиставила себе політиці Нар. Ком. Освіти, одначе вона не цілком розібралася в нюансах намірів першої ґрупи. Третя ґрупа академиків підтримала в голосуванню Нар. Комісаріят Освіти".

АТЕНТАТ НА БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ДИПЛЬОМАТА У ВАРШАВІ.

Дня 4. травня, о год. 5-ій пополудни, доконано на вул. Маршалківській у Варшаві атентату на шефа торговельної большевицької місії Лізарева. Справник атентату підбіг до автомобілю, в якому їхав вулицею Лізарев, і двічи стрілив у вікно. При третьому стрілі затявся йому револьвер. Стріли Лізарева не поцілили, лише відламки скла скалічили йому руки. Атентатчика схоплено. Є ним 23-літний студент, по національности Москаль, польський горожанин. Він заявив, що хотів убити Лізарева, як одного з найчільніших представників большевицького уряду у Варшаві з пімсти за смерть свого батька, якого розстріляли большевики. Після атентату пронеслася по Варшаві поголоска, що це стріляно до Богомолова. Ця поголоска викликала величезну сензацію.

АТЕНТАТИ НА УКРАЇНЦІВ.

У вечірних варшавських ґазетах з 4. травня є летеґрама з Відня, подана півофіціяльною польською агенцією ПАЕ: „Серед тутешніх українських емігрантів викликав велике враження факт, що в знайдених документах при Белі Куні були докази, що III. Інтернаціонал приготовляв ряд атентатів на провідників української політичної еміграції в Парижі, чеській Празі та Варшаві. Три комуністи, арештовані разом із Белею Куном, належать до української секції III. Інтернаціоналу.

ЦІКАВІ ЧИСЛА.

Наше серце вдаряє 70 разів на мінуту, а на рік 36,792,-000 разів. Кожний удар серця вганяє 55 грамів крови до жил, то значить, 44.85 кільограмів за один день. Чоловік має на голові 30 тисяч волосків.

КОМУНІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ НА ВИЛЕНСЬКІЙ РОЗПРАВІ.

Дня 4. травня на розправі Білоруської Громади у Вильні комуністичні посли уладили демонстрацію. На розправу на салі зявилися комуністичні посли Бітнер, Варскі, Росяк і пос. зі Сель-Роб-Лівиці Вальницький. На павзі, коли ще всі були на судовій салі, пос. Варський по російськи, пос. Бітнер по польськи і пос. Вальницький по українськи зложили привіт обвинуваченим буцімто від московських, польських і українських робітників. Предсідник суду завізвав поліцію, яка силою усунула зі салі названих послів. Після вилеґітимування їх, відібрали їм перепустки і усунули зі судового будинку.

РЕПРЕСІЇ НА УКРАЇНІ.

Аґ. Всх. повідомляє з Москви: Преса подає про викриття нової нелеґальної опозиційної організації на Україні. Ця організація мала сильні орґанізаційні розгалуження у Києві, Харков і ін. У звязку з викриттям цеї орґанізації усунено 56 членів КП(б)У. Сподівані є дальші ревеляції. Одночасно повідомляють із України про такі масові арештування, що, мовляв, у вязницях нема місця для арештованих, яких вивозять тому до російських вязниць.

ЮВИЛЕЙ ТУМБУКТУ.

Рівно сто літ тому Француз Рене Каліє відкрив таємне місто Тумбукту. Цю подію святкували цими днями ґеоґрафічні товариства в Парижі і Тумбукту. Перед Каліє, Европейцям не вдалось удержатися в цьому африканському місті. 1793 р. англійського майора Ляйнґа дикарі там убили та знищили його знаряддя і дорогоцінні карти та денник. Аж 30 літ пізніше найшовся сміливець, що повторив цю спробу; це був син париського шевця Каліє. Він прожив 3 роки в Африці, заки відважився пристати до каравани торговців, заявляючи, що він син александрійського купця. Своїм товаришам подорожі він подав до відома, що їде в Александрію; цьому повірили. Він віхав у Тумбукту і жив там 3 тижні свобідно, приглядаючись обичаям мешканців. Назад він також вернувся караваною через Сагару. У Франції всі гадали, що Каліє давно помер. Коли він здав своє справоздання, міністерство внутр. справ нагородило його рідким тоді ордером „почесної леґії".

300 КРАДІЖЕЙ ЗА ТРИ РОКИ

У Парижі арештували Вірменина Хаїка Губалова, великого спеціяліста від готелевих крадіжей. Він має 36 літ. За останні три роки він крав 300 разів і це принесло йому 500,000 фр. доходу. Він мав завсіди той самий „певний" спосіб: Губалов приїзджав до готелю біля залізниці, наймав гарну кімнату і повідомляв управу, що виїзджає раненько. Він засідався в кімнаті і підслухував, хто із сусідів виходив; тоді він крав. Коли він випадково зустрічався із сусідом, прохав вибачення, що помилився щодо кімнати. Його зловили недавно, але йому вдалось утікти. Аж коли його фотоґрафію дістали власники всіх готелів, його переловили.

11 І ПІВ МІЛІОНА НІМЦІВ У СПОРТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.

В послідних десятиліттях Німці звернули дуже пильну увагу на тілесне виховання молоді і взагалі на спорт і ґімнастику. Тепер у німецьких спортових і ґімнастичних товариствах є 11,652,200 членів. З того 3,750,000 є в молодечих клюбах, решта в клюбах для старших. Між тими послідними перше місце займають ґімнастичні товариства з 2,407,-000 членами, дальше атлетичні клюби (скакання, перегони, кидання списом і диском, змагання і т. п.) з 1,610,000 членів, футболісти, яких є 827,000, туристи 777,000 та стрілецькі ґуртки, що мають 606,000 членів. Скрізь по селах і містах закладають городи для ґімнастичних вправ, розбудовують ставки для пливання і влаштовують перегони, змагання, пописи й великі ґімнастичні свята. Мабуть Німці взяли собі до серця слова Ґінденбурґа, який в одній зі своїх промов заявив, що „ґімнастичні вправи є горожанським обовязком".

ПАРЦЕЛЯЦІЯ.

З розпорядку польської ради міністрів з 13. лютого ц. р. про парцеляційний плян у Польщі на рік 1929 довідуємося, що між иншим призначено на парцеляцію в люблинськім окрузі 750 гектарів з державної власности і 22.000 гектарів з приватної власности. Слід зазначити, що з послідного числа розпарцельовано дотепер тільки, що до розпарцельовання залишається ще тільки 7624 гектарів. В луцькім земськім окрузі призначено до парцеляції з державних ґрунтів 2100 гектарів, а з приватної власности 9000 гектарів, покищо лише дуже незначно розпарцельованих.

ДОВКОЛА СВІТА.

Два японські журналісти, що їдуть довкола світа навипередки, в двох ріжних напрямках, розминулись у Франції. Журналіст Мацуї приїхав до Парижа 29-го квітня, відвідав костел Нотр Дам і цьогож дня відїхав до Шербурґа, щоби сісти на „Аквітанію", яка їде до Ню Йорку. Його суперник Аракі приїхав із Ню Йорку на „Аквітанії" й із Шербурґу поїхав до Парижа. Мацуї сподівається приїхати до Токіо 18. травня, Аракі тиждень раніше.

СУД НАД АВТОНОМІСТАМИ.

В місті Кольмарі в горішнім Ельзасі почався голосний процес проти 22 ельзаських автономістів, яких французький прокуратор обвинувачує, що під покришкою боротьби за автономію Ельзасу допускалися державної зради, аґітуючи проти Франції в користь Німеччиня. Очевидно закидують обвинуваченим співпрацю не тільки з Німеччиною, але й з... Радянським Союзом. Слід згадати, що 7 осіб зпоміж обвинувачених втікло перед арештуванням за кордон, так, що судитимуть їх заочно.

13-ЛІТНИЙ ДУШОГУБЕЦЬ.

В Нансі 13-літній хлопець убив свого старшого брата кухонним ножем, після чого втік з дому. Пошукування за ним виявились безуспішними. Причина його вчинку невияснена.

ТРИ ЕКСПЕДИЦІЇ ПРОБУЮТЬ РАТУВАТИ ГЕНЕРАЛА НОБІЛЄ

ВІД ЧОТИРОХ ДНІВ НЕМА НІЯКОЇ ВІСТКИ. — БУДУТЬ РОЗСЛІДЖУВАТИ ТЕРЕН АЕРОПЛЯНАМИ І ПСАМИ.

ОСЛЬО, Норвеґія, 28. мая. — В порозумінню з італійським урядом докладає норвезьке правительство всіх зусиль, щоби виратувати генерала Нобіле і його залогу, що застрягли десь в підбігунових снігах та ледах. Найкращий летун Лідцон Гольм вилетів розслідкувати полосу довкола Шпіцберген. Корабель, що виїхав ратувати Нобіле, попав між леда і стоїть на місци і ще довго не буде міг рушити. Тому рішено вислати ще одну санну ратункову експедицію при помочі псів.

Всі радія, що находяться на Сибірі і в Норвеґії, стараються навязати контакт з пропавшим керновим кораблем Італією, але досі не дістали ніякої відповіди. З того приводу почали ширитися ріжні вісти, які ще більше занепокоюють публику, бо многі думають, що Італія зістала знищена наслідком експльозії.

В РИМІ ЗАНЕПОКОЄННЄ.

РИМ, 28. мая. — Досі мали Італійці повну віру, що ґенерал Нобіле дасть собі раду зі всякою небезпекою і ждали нетерпеливо вістки від него. Колиж її досі не дістали, повіяло зі всіх часописий сумом і песимізмом. Починають побоюватися за судьбу Нобіле і його 18 товаришів. Потішаються тільки тим одним, що певно попсувся радіо-апарат і Нобіле не може скомунікуватися зі світом. До того Італія може вдержатися у воздусі навіть кілька днів, а колиб треба було їй осісти на леди, то Нобіле має з собою відповідні одяги і поживи на два місяці. Значить, може видержати до того часу, заки прийде ратунок. Іншими словами, не треба тратити на разі надії.

ДАНЦІ ВИТАЮТЬ ВИЛКИНСА.

ХОЧЕ ЛЕТІТИ РАТУВАТИ ГЕНЕРАЛА НОБІЛЄ, ЯК БУДЕ ТРЕБА.

КОПЕНГАГА, 28. мая. — З Норвеґії прилетіли сюди аеропляном капітан Вилкинс і ляйтнант Карло Іайлсон, котрим справили Данці королівське принятте.

Вилкинс заявив, що він тої думки, що Нобіле мусів осісти на леди, не зуживши ще всеї ґазоліни. Заразом подав, що він віднісся телеграфічно до Мусолінія з заявою, що готов зі свого боку на все, коли ходить о ратунок ґенерала Нобіле і його залоги.

ІТАЛІЙЦІ ВІДПЛАЧУЮТЬСЯ.

ВІЙСКО СТЕРЕЖЕ АВСТРІЙСЬКЕ І ЮГОСЛАВЯНСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО.

РИМ, 28. мая. — Італійські часописи переповнені описами протиіталійських демонстрацій, які урядили Хорвати і Словінці в Дальмації і Спаліто. Разом з тим описують здертя італійського прапора в Інсбруку. Ті описи дали ото притоку італійським студентам до протиславянських демонстрацій. Треба було поставити аж значну залогу довкола посольств: австрійського і югославянського, щоби охоронити послів і персонал від зневаги не то словної, але й чинної. Бо саме таке сталося в Задарі, де Італійці побили югославянського конзуля, а персонал зневажили словно. Італійці спалили там портрет югославянського короля Александра, а Словінці вдерлися знова до шкільних будинків і позривали портрети Мусолінія.

ФРАНК БУДЕ УСТАЛЕНИЙ.

НЕ БУДЕ НІЯКОЇ ЗМІНИ В УРЯДІ. — ПОАНКАРЕ ДІСТАНЕ ПОВНОВЛАСТИ В СПРАВІ СТАБІЛІЗАЦІЇ.

ПАРИЖ, 28. мая. — Вибори скінчилися і в пятницю зійдеться новий парлямент на коротку сесію. Старе міністерство навіть не буде подаватися до димісії, а перебере дальше урядованне в цілости. Такого випадку ще не було в Франції, але тим разом не стріне Поанкаре опозиції, бо має запевнену більшість. Він дістане від парляменту повновласть видати до кінця серпня розпорядок в справі стабілізації франка. Що до цего, як це зробити, дадуть йому вільну руку. Франк буде устабілізований в пятій части довоенної своєї вартости.

Бояться тільки, щоби ситуація не погіршилася через хоробу Бріяна, котрого місце заступить правдоподібно сам Поанкаре. Та на загал думають, що й Поанкаре не буде в силі змінити курсу миролюбивої політики Бріяна, що опирається на порозумінню з Німеччиною та на льокарненськім договорі.

ҐОРКИЙ ВЕРНУВ ДО МОСКВИ.

СТРІНУВСЯ З СЕРДЕЧНИМ ПРИВІТОМ. — АЖ ЗАПЛАКАВ ЗІ ЗВОРУШЕННЯ.

МОСКВА, 28. мая. — Максим Ґоркий, відомий російський писатель, повернув з лікування в Італії до Росії. Ґоркий, котрий довгий час не погоджувався з комуністичним режімом, погодився вкінці з большевиками і тому витали його ще й офіціяльно з отвертими раменами. Надіються, що він саме тепер восхвалить совітський режім в своїм найновішім творі, над якого викінченнєм працює. Якраз задля цего твору вернув він до Росії, щоби приглянутися добре відносинам.

В Москві вийшов його витати великий ґурт його приятелів і поклонників, а це так його зворушило, що йому покотилися слези і він не годен був говорити. Казав, що напише те, що хотів би їм сказати.

ОДУШЕВЛЕНИЙ КУЛИДЖОМ І АМЕРИКОЮ.

НЕАПОЛЬ, 28. мая. — Ґовернор міста Риму князь Потенціяні вернув з подорожі по Злучених Державах і розповідав кореспондентам про свої враження. Підносив дуже високо през. Кулиджа, котрий дуже інтересувався Мусолінієм, і мейора Вокера, котрого назвав своїм „старим приятелем". Казав, що італійська дільниця в Ню Йорку нагадувала йому цілковито Італію.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БРАТ НА БРАТА, СИН НА БАТЬКА

В розумінню нашого села, вже гіршого нема на світі, коли брат йде на брата, а вже чисте пекло на землі, коли наступає син на батька. Образ такої пекольної деморалізації стоїть саме перед нами, коли читаємо про ті сцени, що відграються на шахтярськім суді в Москві, коли повторюється біблійна історія з Каїном і Авлем.

Образ Омеляна Колодуба, новочасного Каїна, що видає червоному судови свого брата Андрія на неминучу смерть, остане на довгі часи для поетів темою до написання новочасної драми, чи може для малярів для змальовання великої картини. Великого маляря і великого генія письменника треба буде рівнож і до того, щоби змалювати образ сина, що видає свого рідного батька судови як зрадника робітничої кляси, домагається для нього смерти і зміняє своє імя з „Каладуб" на Шахтін.

Це загально людська картина. Кождий поет і кождий маляр може братися її змалювати. Але попри те, це ще українська картина. Всі світові чаописи рознесли по світі образ новочасного українського Каїна. Українське імя засвітило навіть по тих американських часописях, що його досі оминали, що бачили тільки Росію і „Лител Рошен", а тепер розписалися вони про українського сина-комуніста, який видає свого рідного батька на смерть.

Болюча це картина для нас, Українців. Не тільки з людського згляду, бо це зовсім природне; вона зрушила навіть червоного, кровожадного прокуратора Кириленка. Вона для нас болюча ще й з національного боку. Бо хто се підносить руку на свого батька Андрія як не молодий його син Кирило, виховакець Москви, визначний член Союза комуністичної молоді. Отсей новомодній яничар не тільки що видає свого батька московським окупантам на смерть, але ще й змінює своє українське імя на „Шахтін", щоб ще і в той спосіб заманіфестувати своє національне і духове підданство Москві.

Ото маємо плоди московської господарки на Україні в її послідному большевицькому виданню. Отсе звироднення, в людському і національному значінню, є до певної міри навіть природним обявом, це природний вислід комуністичного виховання. Бож преціњ і старі революціонери, а теперішні найвищі комуністичні лідери похитують головами і серіозно застановляються над будучністю комунізму, коли приглядаються новому комуністичному поколінню. Навіть вони добачують серед нього велику деморалізацію, супроти якої вони безрадні. А безрадні тому, що не хочуть пізнати тої правди, що усунути ту деморалізацію буде можна доперва тоді, коли усунеться комуністичну систему виховання і сам комунізм.

ТЕРОР ТА НАСИЛЬСТВО НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

Кожна держава повинна не лише накладати обовязки на своїх горожан, але й забезпечувати їм певні права.

Найширше права громадянства забезпечені в державах демократичних. Неважне тут, чи вона буде республика, чи монархія. І монархія, коли вона демократична, дає народови права, якщо вона не самодержавна, як була стара російська монархія, або якою є держава сучасного приятеля большевиків, падишаха Афганістану.

Трапляються також держави, які себе хоч і називають демократичними й навіть республіками, але над своїм народом панують свавільно. Ходить тут передовсім о держави, в котрих править купка людей, що насильством та неправдою прийшла до влади. В таких державах і конституція і инші основні закони складені в демократичному дусі, але в практичному життю законів ні конституції не виконують. Натомісць держава управляється спеціяльними інструкціями, наказами, надзвичайними мірами і т. д. Звичайно, в такій псевдо-демократичній державі становище часами буває далеко гірше ніж в абсолютичній монархії. Словом, в цих державах панує сваволя диктатури як: диктатура большевиків в Росії; Пілсудського в Польщі, Муссолінія в Італії; Братіяну в Румунії. Хоч всі ці держави мають конституції, що забезпечують певні демократичні права горожанам, на ділі вони є найстрашнішими деспотичними державами.

Ознаками деспотичних держав є позбавлення населення волі слова, зборів, вірування, заборона вільної критики діяльности уряду, позбавлення робітництва права страйку, права свобідних професійних організацій і т. д. А саме головне в таких державах суди не стають в обороні закона та конституції, а разом з тим і в обороні права громадян, а навпаки, знаходяться на безоглядних послугах тої камарилі, що править невідповідально державою.

І ось коли придивитися, що робиться на наших рідних українських землях, то побачимо, що там панують тепер деспотично три держави, якими править • оліґархія Сталіна, Пілсудського та Братіяну. Це немовби то три рідні брати, три ріднесенькі держави-грабівники, що загарбали українські землі та в однаковій мірі гнетуть національно, політично та економічно український нарід.

Недовге їх панування на українських землях довело вже наш нарід до злиднів та економічної руїни. Під тягаром економічної нужди наше населення, а особливо селянство, занепадає духово й винародовлюється фізично. Вони хочуть довести до того, щоби наш селянин кидав свої политі потом і кровю прадідівські землі та вибірався в світ за очі, щоби там на далекій чужині, чи в Сибіру, чи десь в Південній Америці, чи де инде, збудувати собі нове життя. Українські землі заселюють Жидами, Москалями, Поляками та Румунами. Кожна з цих держав-владичиць всіма силами намагається вирвати з рук українського селянина ті землі, що він посідає може вже тисячиліття.

Остаточно своєї мети вони не осягнуть, бо український нарід пережив вже напади не одних варварів, не одних диких орд завойовників і всі вони щезли без сліду, а наш селянин залишився на своїх землях. Але цей економічний терор стримує економічний розвиток нашого краю, він веде до тимчасового духового та фізичного занепаду нашої нації.

Старaючися в своїй сліпій політиці досягти неможливого: вбити в українськім народі його національну свідомість, його національну й політичну активність, ці варвари уряджують ріжні судові політичні процеси. Мордують невинних людей, замикають їх по вязницях, катують їх, гадаючи терором та насильством вбити активних діячів сучасности та залякати инших, молодших, що прийдуть на зміну загинувших оборонців прав свого народу та борців за краще його майбутнє. В свойому дикому засліпленню тимчасові переможці забувають те, що муки й смерть за ідею, за визволення свого народу з рабства породжують нових героїв, гартують волю в молодих до дальшої боротьби за ідеали своїх предків. Діла славно загинувших та замучених національних героїв стають тою невгасимою ватрою, що підогріває до боротьби з ворогом-гнобителем молодших, що стає провідним вогнищем для будучих поколінь в боротьбі за волю свого народу. Герої родяться в боротьбі, лише в муках, в горі й нужді, але ніколи в самодовольстві, в спокою та безжурному життю. Катуючи наш нарід, деспоти тим сіють зерно в українську землю, яке дасть плоди, що повалять тих деспотів і „царя до ката поведуть", як казав Тарас Шевченко. Все одно, який не буде той цар, чи московський, чи польський, чи румунський, і як він буденазиватися.

Переживаючи сучасні часи сваволі й терору, що принесли на наші рідні землі люті завойовники, український нарід та український емігрант не має підстав хоч на хвилину попадати в розпуку. Навпаки, чим більше лютує буря, чим сильніший грім, тим щасливійша буде тиша, тим спокійнійше прийде за нею життя. Лише памятаймо про ті жертви чужинецького терору, що множаться на нашій многострадальній землі й даваймо помічну руку нашим передовим борцям. Не падаймо духом, якаб страшна темна хмара не захмарила наші рідні землі. „Не ридай, а здобувай!", як говорили Українські Січові Стрільці! „Борітеся — поборете!", як говорив український Великий Пророк Тарас.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДІЛА ГОВОРЯТЬ ЗА СЕБЕ.

Довгий язик — це неабияка біда, особливо в тих, що то беруться надавати провід. Кажуть, що мовчанка це найбільша прикмета доброго дипльомата. І дійсно, мовчанка вратувалаб престіж і не одного нашого дипльомата, так щож, коли вони не вміють мовчати. І талапають по „Руських Селянинах", що на язик впаде, називаючи бовтання „вищою політикою".

Але те бовтанне це не така проста собі річ, коли його захвалюють всякі „Нови Святи" і конкордатники. Тому не можна і нам пускати плазом таку руїнницьку роботу. Бо от погляньмо тільки на те, як вулично нападає „Руський Селянин" на наше американське Обєднанне. Прямо аж сором чоловікови читати такий огидний напад на організацію, яка є висловом бажань української іміграції в Америці, яка твердо стоїть на нашім самостійницькм становищу, не орієнтуючися ні на Польщу ні Москву, а на життеву силу 40 міліонового українського народу.

Якраз сегодня вичитав я фінансове справозданне Товариства Українських Інвалідів у Львові. За послідний тільки квартал вислало Обєднанне $1,500 нашим інвалідам в краю. А якжеж виглядають другі жертви з Америки попри ту, що її вислано з Обєднання? Вистарчить поглянути на числа й імена, щоб зорієнтуватися, що Обєднанне є дійсно загально-народною інституцією, до якої весь наш загал ставиться з повним довірєм. Бо чийж це жертви, що їх висилає Обєднанне, як не нашого громадянства? Чиї це імена читаємо по виказах: Як ми помагаємо Рідному Краєви, як не наших робітників? І вони саме, а ніхто другий, посилають свої жертви через Обєднанне, значить узнають ту організацію за свою, за організацію добру і потрібну. Ніколи не йшли до краю з Америки такі жертви, як ідуть від того часу, коли зорганізовано Обєднанне. І йдуть стало, рік за роком, хоч часи тяжкі. Це признає сам край.

А хто виступає проти Обєднання? Приглянься тільки тим панкам, а побачимо, що це ті, що обороняють господарку давного Народного Комітету і гроші з Українського Дня, яких ще досі не вислано на сироти до краю. Проти Обєднання ті, що пішли „обороняти" Україну разом з конкордатниками, рутенцями і тими, що хочуть пхнути нас на „захід", себто в обійми Польщі.

Всіх їх коле в очі, що ми маємо вже пять літ організацію, яка, не зважаючи на ніякі перешкоди, береться помагати інвалідам, сиротам і другим, яка йде організувати наше шкільництво в Америці і дбає про те, щоби наша іміграція була ідейною.

В. Дроботій, Ню Йорк, Н. Й.

РАДІЙМО, БО РОЗДАЮТЬ НАШІ ЗЕМЛІ.

Чи чув хто таку чудасію, щоби радуватися, коли крають власне тіло? А нюйорські червоні „Єжедневні" так і наказують нам радіти, що американські Жиди вислали $10,000.000 на Україну, призначені на поширення жидівської кольонізації. Кажуть, гроші, і то грубі гроші, всеж таки остануть на Україні.

От до чого доходять московські запроданці. Нашому селянинові відбирають землю і дають Жидам, а ти, український робітнику, ще й радій з того.

Треба би ще й радіти і подякувати польському урядови за те, що шле на західно-українські землі польських кольоністів. Вониж бо несуть з собою польську „західну" культуру. Так пишуть про них польські ґазети. Це теж дарунок для українського, „варварського" сходу.

Словом, зі всіх боків маємо дарунки, зі всіх боків випихають з рідної землі українського селянина, а ти, український робітнику, ликуй і шукай завчасу для українського селянина місця — на Марсі.

М. Яцишин,
Бруклин, Н. Й.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

А. Коз-ний, Фил. — Ваша допись уже була поміщена, як редакція дістала Ваш лист, у якому Ви просите, щоби статтю помістити без змін. Природно, редакція вже не може вволити Вашої волі. Просимо на слідуючий раз писати про те сейчас, як присилаєте допись; редакція сповняє й такі бажання своїх дописувателів, але такі дописувателі наражуються на се, що, коли після думки редакції допис не може піти в такій формі, як вона була надіслана, то вона зовсім не буде поміщена.

Майк Попель. — Ваш лист з просьбою помістити вістку про концерт на 30. мая наспів тут дня 29. мая, коли виходить ґазета з датою 30. мая. До того ся ґазета наспіє в околицю Клівленда вже після концерту. Через те вістка буде безпредметова. Не лишається тепер нічого, хиба подати вістку про те, як концерт випав. Кліша піде в Діточий Магазин.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений, — Всі права застережено 1927 р.

(120)

Отже, час, коли в масах ясно визначилась зневіра в дотеперішні революційні ідеї й вони почали шукати нових більше приваблюючих, більш яскравих, Центральна Рада прогайнувала, а маси поволі почали піддаватися впливови большевицької демаґоґії. Коли нарешті Ц. Рада стала на той шлях, по якому за нею безперечно раніше пішлиб широкі маси українського народу й вона одинока залишилась би їх керовником, було пізно, бо найбільш активні революційні маси вже були в руках большевиків.

Тимчасовий уряд теж зрозумів настрої широких мас революційного народу й в свою чергу кинув новий клич, проклямувавши Російську Републику, але він теж помилився й широких мас народу це не захопило. Розчарування народу в ньому було таке глибоке, що цим, порівнюючи, блідим гаслом довіря мас не можна було повернути (це моглo зробити хиба негайне скликання установчих зборів — кажу про Московщину). Так само проклямування Російської Републики, не-федеративної, не стільки не задовольняло бувші народности Росії. Яскравим висловом цього були ті численні постанови ріжних національних організацій і межнаціональних обєднань, якими вони відізвалися на цей акт тимчасового уряду. Для ілюстрації наведу одну з таких постанов зєднаного засідання бльоку національних орґанізацій XII армії 5 вересня 1917 р. військові виконавчі комітети: український, литовський, лотишський, музулманський, польський та естонський.

„Зєднане зібрання національних військових орґанізацій XII армії, висловившись з приводу сучасного ґрізного політичного моменту, прийшло до висновку, що необхідне саме найтісніше обєднання всіх національних організацій, щоби боронити загальні життеві інтереси пригноблених націй від заходів дискредитувати їх стремління й ставити ріжні перепони до дальшого розвитку їх. Демократичним національним організаціям доводиться констатувати, що такі заходи істнують не тільки з боку всіх контр-революційних елементів Росії, але й з боку російської демократії, яка оголосила гасло самовизначення народів і в той же час робить в національних питаннях крок за кроком назад на користь буржуазії".

Постанова ця була ухвалена в додаток до слідуючих постанов Виконавчої Ради Українців XII армії від 4 вересня:

„1) **З приводу оголошення республики.** Вислухавши акт тимчасового уряду про оголошення російської республики, ми від імені 110,000 узброєних вояків, синів знесиленої України, заявляєм, що терплячи на протязі шести місяців, не жалкуючи за життям, йшли ми поруч з революційною демократією Росії й вели боротьбу з ворогом, мріючи не за територіяльні захоплення та контрибуції, а виключно маючи одну, загальну ідейну мету війни: за самовизначення народів, рахували продовження війни потрібним задля здійснення тільки цього принципу.

„Покладаючи надію на те, що одвічні втрати українського народу нарешті братнім народом Росії будуть оцінені, ми терпляче чекали вирішення свого національного завдання тільки волею всього народу на всеросійських установчих зборах.

„Після оголошення-ж цього урядового акту (оголошення Росії Републикою) стало видко, що ми, як були, так і залишилися нерідними дітьми того краю, межі якого облиті нашою кровю, і що акт цей, не зясувавши майбутности Російської Републики, як републики федеративної, показує на те, що тимчасовий уряд не хоче приняти до уваги вимог 35 міліонового українського народу й іґнорує нашими національними інтересами; тому ми протестуємо проти видання тимчасовим урядом акту про оголошення републики, не спитавши на те народньої волі; але коли тимчасовий уряд взяв на себе відповідальність за оголошення форми управи краю, то ми вимагаємо негайного оголошення й другого акту, який оголосив би російську републику „Демократичною й Федеративною" з наданням Україні прав повної, широкої національно-територіяльної автономії.

„2) **З приводу затвердження Ґенерального Секретаріяту.** Виконавча Рада Українців XII армії, після обміркування цієї справи визнала: що затвердження секретаріяту таким робом і в такому складі тимчасовий уряд ще раз виявив знущання над законними вимогами й правами українського народу; занадто схвильовані такою зневагою своєї національної достойности, від імени всіх вояків-Українців XII армії вимагаємо негайного затвердження Ґенер. Секретаріяту в кількости (14 секретарів) запропонованій в Петрограді українською делеґацією секретарів, без втручання в справу розпреділення тек.

„3) **З приводу резол. Всеукраїнської Ради Військових Депутатів.** Розглянувши резолюцію Всеукр. Ради Військ. Депутатів від 27/28 серпня ц. р.*) з вимогою до Укр. Центр. Ради, взяти по всій Україні всю владу в свої руки та по питанню українізації війська, проводити в життя постанови 2-го Всеукр. Військ. Зїзду, заявляємо, що цілком приєднуючись до резолюцій Всеукр. Ради Військ. Депутатів, вимагаємо від Центральної Української Ради негайного проведення в життя цієї резолюції по всій території етноґрафічної України й визнаємо можливим дружнє життя народів виключно тільки у федеративній республиці, за для здобуття всього цього віддаємо до розпорядження Української Центральної Ради всі свої сили й життя".

Такими постановами, лише з більшими чи меншими варіяціями, була знову засипана Центральна Рада та Ґенеральний Комітет. На жаль, вони до голосу їх не прислухались як слід, та й пізно вже було витягати консеквенції з них, бо слушний час пройшов. Треба було вести нову інтензивну підготовку до дальшого кроку, що завершувавби національно-політичні праґнення українського народу. Але з причин внутрішнього порядку в самій Центр. Раді, яких я тут аналізувати не буду, вона цього не зробила.

Корніловський виступ дав ясний доказ, що особливо в часи революції, без відповідної психольоґічної підготовки широких верств революційних мас народу, неможливо, навіть ґенієви, якби такий явився, провести в життя свої наміри. На жаль, ця яскрава наглядна лекція не була тоді, кому слідувало, взята на увагу й українські народні маси опинилися згодом в чужих руках.

*) Підчас виступу Корнілова. В. К.

III.

В СТАВЦІ ВЕРХОВНОГО ГОЛОВНОКОМАНДУЮЩОГО РОСІЙСЬКИМИ АРМІЯМИ.

Наміри Корнілова ліквідувати українські інституції. — Українські військові організації поза межами України, на Україні та на фронтах. — 21-ий український корпус. — Антиукраїнські сили шаліють. — Проект пляну упорядковання українізації. — На принятті у Керенського і ґенерала Н. Духоніна. — Керенський крутить. — Ознаки втрати ним популярности серед війська.

Виступ Корнілова був фактором, який з страшенною силою захвилював усе море революційних мас. Та й було чому їм хвилюватися, бо виступ Корнілова був скерований проти революції, проти революційних організацій. Прямував він до військової диктатури зо всіма проявами її жорстокого „покарання бунтарів", а бунтарями тоді була вся бувша Росія, крім нечисленних осіб з вищого ґенералітета та з старої бюрократії.

(Дальше буде)

ЛЕТУНИ.

„Поляки знов хочуть летіти"
(З ґазет.)

Куди кінь з копитом,
Туди рак з клешнею,
Нема Богу супокою
З отою Ляшнею.

Де ви бачили, щоб раки
Мов пташки літали;
Хто не знає, як Ляшеньки
До лясу втікали.

Рак ніколи впрост не лізе,
Ходить лише задом —
Перед вищими на пузі
Лях плазує радо.

Народжений плазувати —
Не може літати...
Утікати лиш до лясу
Вміють Ляшенята.

Василь Шкода.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДЕТРОЙТ, МИШ.

Протестаційне Віче.

Дня 6. мая відбулося при укр. греко-кат. церкві при ул. Клипперт і Едвард протестаційне віче в справі оборони невинно засуджених І. Вербицького і В. Атаманчука. Віче відбулося сейчас по Службі Божій. Предсідателем був гром. Польовий, а секретарював гром. Ґава.

Реферував о. Лев Сембратович.

Зібрані ухвалили вислати протестаційні письма до Ліґи Народів, секретаря стейту і президента Польщі. Рішено зібрати поміч на удержанне одного студента в краю, але такого, що покінчив би рільничу, торговельну чи ремісничу школу і був би по тім незалежним від ласки польської влади. **Присутний.**

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Звіт комітету в справі оборони невинно-засуджених.

В додаток до того, що вже було поміщено в „Свободі" ч. 88 і ч. 114, повідомляємо, що ми вислали протести на такі адреси: до Ліґи Націй, до французького уряду на руки міністра закордонних справ Бріяна та до американського сенату. До сього часу комітет отримав відповідь тільки від американського сенату.

Наша громада зробила все, щоби помогти невинно-засудженим видертися з ляцьких пазурів. Разом з тим нам дивно, що наші сусідні укр. громади як: Провіденс, Фол Ривер та Менвіл нічого в тій справі не зробили, хоч у тих місцевостях живе богато українських патріотів, зорганізованих в товариства. Тутешні Ляхи мають тут своїх лоерів, докторів, які обурилися, що ми посміли проти них протестувати та робили заходи, щоби нам віддячитися. Але скрізь зустрічали відповідну одсіч. Наша громада горда, що зуміла за себе обстати, ні на кого не орієнтуючись, лише на свої власні сили.

Далі подаємо, що комітет, як тільки зібрав $100.00, то зараз же вислав їх у призначене місце, хоч збірка йшла далі і днесь майже на закінченню, але це не значить, що ми вже склали руки. Навпаки, тепер якраз потрібно ще більше праці, бо майже, що дня приходять вістки про нові арештовання наших братів. Сумно нам, але час визволення не за горами. Як би не був близький кінець пануванню Ляхів, вони не робилиб того, що роблять в Галичині. Гроші переслано через Обєднанне. Вже знов зібрали поверх $40.00 і як сума дійде до $50.00, то зараз же знова вишлемо.

За колектою ходили: Марія Липська, Марія Кінаш, Анна Процишин, Ксеня Чагарин, С. Ґурбель, І. Косик, В. Копитко, М. Чагарин і М. Скибінський.

Жертвували слідуючі: В. Патрило $5.00; по $2.00: А. Борис, В. Липка, В. Чарний, П. Заяць, А. Сусла, І. Джаман, О. Косюк; І. Гоцул (Червоний) $1.15; по $1.00: Т. Коґут, М. Лотоцький, Й. Чагарин, С. Мостецький, Й. Зазуляк, М. Яцишин, М. Герман, С. Бардачевський, А. Каролішин, Д. Ремінник, І. Околіта, В. Бабій, А. Джаман, Й. Джаман, Л. Борачок, К. Малин, К. Сулима, Д. Піжинський, П. Кічак, С. Сагайдак, А. Зарічняк, Параскевія Липська, Й. Ірза, С. Бровчук, А. Сулима, М. Бардачевський, А. Басан, М. Карась, Й. Ґлавацький, Анд. Каролішин, Ф. Пригода, П. Клекот, І. Затонський, А. Заходнік, С. Ґурбель, І. Косик, Й. Кава, В. Липський, В. Копитко, В. Кушнір, І. Кушнір, М. Скибінський, Я. Процишин, М. Кінаш, Ю. Самборський, О. Литвинець, Г. Гайковий, Л. Комуніцький, М. Вецал, К. Сіжинський, В. Бурак, П. Хіта, В. Свинарчук, І. Маленьчук, Т. Кушнір, М. Федишин, М. Й. Бардачевський, П. Схаб, П. Стрик, І. Стрик, П. Гук, М. Заплітний, М. Кузів, М. Чагарин.

По 50 цнт.: М. Проборівський, Л. Самборський, Я. Шаравара, С. Лемішка, А. Ґурняк, Г. Кічак, Натиняк, Анна Процишин, А. Харук, І. Паньків, Ф. Горбайчук, І. Ґульовач, М. Богович, В. Козак, Л. Ганчарик, О. Колісник, Й. Бойко, А. Братковський, І. Рудик, М. Ґніт, П. Шевчук, П. Зарічняк, М. Пророчок, М. Чернас, Я. Кіндефорський, Свірський, М. Шевчук, Г. Паґут, Раґоженський, Й. Городиський, О. Сусла, Г. Стрик, Ю. Іванович, Й. Шевчук, М. Бойко, І. Строцький, Д. Коляда, Марія Балюк, М. Подорожний, Г. Дубина, І. Чорний, Н. Тімар, М. Радимський, Черман, П. Стойка, Т. Кашуба, Й. Виспянський, П. Ґимбаровський, Д. Ґимбаровський, К. Курніцький, Т. Кучер, К. Свірський, П. Сталенний, І. Томчук, М. Підгородецький, І. Тепер, М. Камфонік, А. Галас, Н. Стрик, М. Копирнюк, П. Кацюба, В. Пророчок, І. Назарик, М. Заяць, Д. Кравець, А. Думковський.

По 25 цнт.: І. Боднар, Д. Добровода, І. Камфонік, І. Паґут, Г. Голик, М. Боднар, І. Пригода, Н. Джаман, В. Вовк, Д. Герман, В. Буката, Й. Мороз, М. Грошовий, С. Бухтик, І. Козій, П. Сорокатий, П. Ґаврода, Д. Гафійчук, І. Бень, І. Семченко, Й. Осовий, О. Перешлюга.

Дальше ідуть жертви в такім порядку: Марія Барілюк 75 цнт., В. Кучерявка 75 цнт., М. Копернюк 75 цнт., В. Бровчук 75 цнт., І. Тепер 60 цнт., С. Щеньгор 40 цнт., І. Возьний 30 цнт., Г. Барабаш 25 цнт., А. Ходоровський 20 цнт.

За Центральний Комітет:

М. Скибінський.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Політичні сходини Українців-горожан.

За ініціятивою Орґанізації Горожан Українського Демократичного Клюбу відбулися в салі клюбу під ч. 59 Сейнт Маркс Плейс, в неділю, 20. мая, політичні наради.

В нарадах взяли участь слідуючі делеґати: М. Радик, С. Фесолович, Я. Корнат, В. Бринський, В. Крочак, С. Заблоцький, П. Дацко, І. Бакун, Т. Маселко, В. Хома, З. Літовинський, Е. Кривень і І. Драла.

Наради відбулися під проводом Я. Корната, а секретарював С. Фесолович.

Про політичний момент в Злучених Державах Америки реферував нюйорський адвокат та референт політичних справ У. Д. Клюбу, Михайло Радик. Висновком його реферату бума ініціятива: спільне порозуміння Українців-горожан Злучених Держав Америки в національній політиці сего краю, та створення Централі Горожан-Українців.

Після реферату повстала жива дискусія, в якій брали участь горожане: С. Заблоцький, В. Хома, З. Літовинський, І. Бакун, Т. Маселко та Е. Кривень. Усі виводи дискутантів сходилися до одного розуміння, що Українці-горожане мусять повести політику самі при існуючих американських партіях, якщо захотять задержати назву українську, та що горожане-Українці мусять створити Централю для попровадження спільних інтересів Українців-горожан в політиці цего краю.

Ухвалено відбути знова наради в пятницю, 1. червня, о годині 8. вечером, в сали Укр. Демократичного Клюбу під ч. 59 St. Marks Pl., New York, N. Y.

Ухвалено запросити горожан зі слідуючих місцевостей: Ню Йорк, Бруклин, Асторія, Джемейка, Гемпстед, Стейплтон, Йонкерс, Джерзи Сіті, Пасейк, Петерсон, Нюарк, Байон, Елизабет, Ровей, Линден, Картерет, Перт Амбой, Ню Брансвик та инші на дальші наради.

Батько (до дочки): Ще раз кажу тобі, Лесю, ти мусиш вийти за Медведя!

Дочка: Ні, тату! Я не можу його поважати, він не образований, а любити також не можу його!

Батько: А це що за нова мода?!

Мати: Лесю, Лесю! Або ми з татом поважали одно одного, або ми були образовані, або ми любилися? А якось жиємо!

—о—

— Я заробив десять тисяч долярів на моїй книжці „Не варта в нинішніх часах женитися".

— І що зробиш з тими грішми?

— То буде на віно для моєї дочки.

—о—

Стрийко прийшов у гостину до свояків і каже змучено:

— Мушу сісти, бо я дуже змучився дорогою.

Пятьлітня Оля чує це і здивовано питається:

— А чомуж стрийко змучилися, коли стрийко пішки не приходять до нас?

— Як то не пішки? — дивується стрийко.

— А мама каже, що стрийця чорт приносить!

Кольоман Міксат.

ЩАСТЯ

(З мадярського).

—о—

Коли Палі наблизився до левади дядька Біші, сів на граничнім камені, щоби відпочати. При цьому думав, чи не завернути би?

Та годі вже. Ціле село знало, за чим вийшов і куди йшов. Усі знали, що йде до Ґозон сватати Ерейші Беде. Був у святочнім одязі. За поясом у нього була червона хустка. Мав її заміняти за иншу.

А коли й нині дістане гарбуза? Таж уже три роки тому сватався до Ерейші і тоді дала йому гарбуза. Мати Ерейші сказала, що не дасть своєї дочки за легкодуха. З того часу Палі поправився. Працював. Щадив ґрейцар до ґрейцаря, а що найважніше, перестав пити.

Може вернутися?

Довкола нього тяглася левада. Висока трава, богато пралісок*) і солодка конюшина росли довкола нього. Сонце кидало золотим сяйвом, а Палі нахилився, щоби затопити руки в тім зеленім килимі. Приглянувся при цьому конюшині й очи його доглянули при цьому високу, чотиролистну галузку. Зірвав її і побачив зі счудуванням, що була цілісенька, без плямки і ржі.

Встромив галузку до гаманця, між срібні фльорени. Колиж підвів очи, здавалося йому, що сонце зовсім инакше світить над долиною, левадою і дорогою.

Тепер уже не заверне!

Посвистуючи мандрував дальше. На скруті здибав Ґерґея Мака.

— Куди то, Палі?

— До Ґозон!

— Ну, ну! Спішися, вони тепер вдома!

А потім задержав віз і додав:

— Слухай, Палі, прийшло мені щось на думку. На Всіх Святих беруть мене до гонведів, то ти міг би винайміти мій хутірець.

— Ну, а грошей відкіля взяти?

— Найдеш якось. Ти порядний хлопець. Прийди до мене в неділю, то спишемо умову.

Палі чув, як серце йому росте. Отже чотиролистна конюшина направду приносить щастя! Відчував дивну радість і охоту до життя. Став поганяти, щоби скорше йти до мети.

Як прийшов до Ґозон, було вже полудне. Мати Ерейші різала саме січку. Коли побачила гостя, кинула роботу й витрясла запаску.

— Ходім у хату, Палі, — сказала ввічливо. — Ерейші варить власне обід, буде рада тобі.

Коли ввійшли до кухні, Ерейші дійсно мішала щось ложкою у горшку. Як побачила гостя, випустила ложку. Ложка з тарахкотом покотилася по долівці. До того ще Ерейші дуже зачервонілася.

Палі з ненькою пішли до світлиці. Ерейші взяла на коліна кітку, яку щойно вигнала була з кухні, тай обіцювала їй ріжні ласощі. Цілувала кітку при цьому і гладила, а кітка мудро озиралася за клюсками, що ґарно вилискувалися маслом і сметаною.

Коли Палі вернувся до кухні, Ерейші притиснула кітку до грудей.

— Чи ти знаєш, Ерейші, за чим я прийшов? — спитав Палі.

— Забирайся, погана кітко! — крикнула Ерейші на кітку й викинула її за двері тай наче у великому ґніві побігла за нею.

Тепер то вже тяжко було її найти. В такому разі скривалася в огороді, між малинами. Колиж її закликали, стягнула свою білу хусточку собі на лице. Лице було червоніше від найчервонішої півонії. — Про тую хусточку йому саме розходилося.

Бо вже під вечір, коли Палі дістав тую хусточку, Ерейші признала, що він дійсно поправився так, що можна сміло віддати йому своє життя.

І Палі як найщасливіший з людей і суджених вертав із Ґозон дорогою додому. За поясом у нього маяла біла хусточка. Палі зі зворушення не мав навіть відваги глянути на неї.

Лице його ясніло від щастя і випитого знаменитого вина, а очи іскрилися.

Коли минав коршму в Бодоці, прийшла йому думка до голови. Вже нераз роздумував над тим, але ніколи не піддався. Нині, пяний щастям, подумав лише:

— Все укладається якнайкраще, поступлю...

Вступив. Пив богато. А потім просив старого Марці, щоби заграв. Коли за вікном побачив вибілене, жартівливе личко, кликнув голосно:

— Увійдиж, Маріш, моя давня любко. Посидимо тут собі в останнє. Подарую тобі отсю білу хустку!

Ґерґей Мак знову переїздив своїм возом дорогою. Тепер віз був повний вугля.

— Палі! — сказав Мак — то ти так пішов до Ґозон?

— Що мені Ґозон! Вина хочу, танцю, співанок! Ось тут маю гроші!...

Палі висипав на стіл усе, що було в гаманці. І чотиролистна конюшина випала при цьому. Срібні фльорени пропали в кишені коршмаря Маріш, а конюшину розтоптано на долівці...

Ґерґей Мак похитав головою і свиснув батогом між коней.

— Тепер, Палі, можеш до мене вже не приходити! — сказав і відїхав.

Ранішній леґіт холодив йому чоло і зігріті груди, як вийшов із коршми. Волосся було розбурхане, коли рано пробудився на своїм ліжку. Хто приніс його сюди, того Палі зовсім не памятав. Голова тріщала, а ціле тіло було наче спаралізоване.

Булоби краще, колиб був не ходив до Ґозон. Червона заручинова хустка, що її вчора оставив в Ерейші, лежала на столі.

Вертав помало до притомности. Як то сталося? Деж ділося вчорашне щастя? І чотиролистна конюшина?

Даремне шукав її по всіх кишенях. Не було вже її.

Пропала...

Поклав голову на стіл і прикрив її раменами: може він зовсім не був у Ґозон? А може то був лише сон?...

*) Anemone pratensis — праліска лукова сон-зілля, сон-трава, лінниче зілля.

З ІСТОРІЇ ПАРЛЯМЕНТІВ.

Деякі історики кажуть, що **парлямент** (від французького слова **parler** — говорити) повстав ще за найдавніших часів монархії Франків. Одначе ближчі правди є ті, котрі першим парляментом вважають інституцію вибрану голосуванням **у 929. році в Ісляндії.** Парлямент цей скликано, щоби ухвалити, чи Ісляндці мають приняти христіянство чи ні. Тож у 1929 році Ісляндія святкуватиме тисячеліття свого парляменту.

На **Україні** за княжих часів були або віча, які збиралися перед княжим теремом (палата) або як в галицькім князівстві боярська рада. В козацьких часах була чорна рада, в якій брали участь разом і старшина і прості козаки (чернь) і козацька рада старшин. Пізніше, при гетьмані була т. зв. ґенеральна рада, яку можна порівнати з нинішньою радою міністрів. Після упадку царату в 1917. році першим українським парляментом була Центральна Рада. В 1919. році зібрався **в Київі І. Трудовий** Конґрес із участю галицьких делеґатів, на якому проголошено злуку Галичини з Великою Україною. На Радянській Україні є тепер пародія парляменту: Зїзд рад.

З держав на европейському континенті найперше появляється ця інституція у XIV. столітті у Франції. Завданням тої інституції було вимірювати справедливости. В тих часах французькі королі переконалися, що їх прибічна рада (прелати і світські пани) не були здібні вимірювати справедливість, тому постановили цю діяльність передати зібранню людей, обізнаних з правом, що постійно жили в однім місці. Обовязки такого парляменту означив король Филип Гарний у 1302 році і Филип VI. у 1344. році. Крім париського парляменту повстало з часом дванацять подібних інституцій у більших містах Франції. Їх завданням було вимірювати цивільну і карну справедливість. З часом ці інституції перемінилися в **політичні установи**, а за часів Людвика XIII. виступали навіть проти короля. Кілька разів розвязувані французькими королями, як Людвиком XV. XVI. і відновлювані (за Некера), найшли свій кінець за революції в 1790. році.

В Анґлії завязком парляменту були збори прелатів і баронів, що творили королівську раду. З часом зросло значіння тої ради, головно від часу, коли попри баронів прийшли до зборів посли сільських орендаторів, представники міст і менших посілостей. Тоді то ці збори приняли назву парляменту і поділилися на вищу палату (палата парів, льордів) і нижчу (палата громад). За Едварда І. парлямент дістав право настановляти податки і його значіння постепенно зростає. Подібні інституції повстали в Шкоції і в Ірляндії, але від 1800-го року злучено їх разом із анґлійським під назвою Імперіел Парлямент. **Анґлійський парлямент є нині справжнім керманичем держави.** Має законодатну владу, надає тон загальній політиці, навіть міністерства є лише його делеґацією. Крім того парлямент має велику участь у справах адміністрації і судівництва, а також богато інших справ полагоджує за посередництвом приватних білів.

Четвертою державою, що ввела в себе парлямент, згл. **рігстаґ**, є Швеція. Причинився до того в 1435. році шведський національний герой Енґельбрехт, так що заключив компроміс із тодішнім шведським королем Ериком XIII. в Арборзі. Посли того парляменту могли промовляти латинською, зглядно одною з чотирох скандинавських мов. Це одинокий парлямент (поминаючи парлямент б. австро-угорської монархії), де можна було промовляти одною з кількох управнених мов.

Деякі держави з парляментарним устроєм мають лише одну законодатну палату. До таких належить Болгарія із **собранем**, що має 247 послів, **Естонія**, якої парлямент, зв. **ріліґікоґу**, має сто послів, **фінляндська едускунта** 200 послів, **латвійська саліма** 12 послів, **Литва** 85 послів, **Югославія** зі **скупштиною** 315 послів, **турецьке** велике нац. зібрання 281 послів, **Монако** 12 послів, **Люксембурґ** 47 послів, **Сан Маріно** 60 послів, князівство **Ліхтенштайн** 12 послів, **Андора** — Велика Рада 24 посли, потім ідуть Панама, Сальвадор, Сіям, Еквадор і т. д.

Найдивніша форма парляментарної інституції є **у большевії.** Є там законодатна установа з широкою компетенцією, а складається із **2.276 горожан обоїго полу.** Називається Конґрес Совітських Союзів СРСР. Ця інституція радила щойно чотири рази. Крім цього радить там т. зв. Виконуючий центральний комітет під проводом Калініна. В склад того комітету входить союзна рада під проводом Рикова з 450 членами і 299 заступниками та Нац. Рада з 131 членами і 53 заступниками. Виконуючий центр. комітет іменує міністрів, себто народніх комісарів.

В Европі найчисленніші є парляменти: анґлійський (642 льорди і 615 послів), французький (314 сенаторів і 584 посли), німецький (493 до райхстаґу і 66 до райхсрату (парлямент і держ. рада), італійський (400 послів і 381 сенаторів), польський (444 посли і 111 сенаторів), румунський (369 послів і 201 сенаторів), мадярський (243 посли у вищій палаті і 245 у нижчій), чехословацький (300 послів і 150 сенаторів). Опісля йдуть: Греція (100 сенаторів і 286 послів), Бельґія (153 сен. і 181 послів), Швайцарія (44 сен. і 198 послів), Портуґалія (74 сен. і 164 посли), Данія (76 сен. і 100 пос.), Ірляндія (60 сен., 153 посли), Голяндія (50 сен. і 100 пос.), Данціґ (21 сен. і 120 послів), Австрія (50 сен. і 165 пос.), Норвеґія (25 сен. і 75 пос.), Альбанія (18 сен. і 53 пос.), Ісляндія (14 сен., 28 пос.),

В **Азії** найчисленнішим є **китайський** парлямент (274 сенатори і 596 послів), потім **японський** (260 сенаторів і 466 послів), **перський** (286 послів) **індійський** (60 сенат. і 144 послів), афґаністанський (90 разом).

В **Африці** радять лише два парляменти: **єгипетський** (119 і 214) і **ліберійський** (10 і 17).

В **Америці: Злучені Держави** вибирають 96 сенаторів і 435 послів, **Бразилія** (62 і 212), **Арґентина** (30 і 158) і **Чіле** (36 і 118). В **Мексіку** чинне виборче право мають жінки лише в стейті Ст. Луіс і Потозі, в Злучених Державах і Канаді жінки можуть бути вибирані до законодатних установ на рівні з мущинами.

В Европі можуть жінки бути послами лише: в Анґлії, Німеччині, Австрії, Швеції, СРСР., Польщі, Естонії, Фінляндії, Латвії, Литві, Чехословаччині і Люксембурзі.

Першою жінкою, **вибраною** послом до анґлійського парляменту, була леді Астор. В Голяндії вибрано до парляменту першу жінку Бронсвельд-Вітрінґа (дружина протестантського пастора).

Майже всі держави платять послам ґажі. Америка платить послам по 10 тис. долярів річно, німецькі посли беруть по 619 марок річно, австрійські по 612 шілінґів, мадярські по 8 міліонів паперових корон місячно і 2 тис. золотих корон річно, японські 3.000 енів річно, югославянські по 300 динарів денно, швайцарські 30 франків денно. **Китайські посли мусять ще доплачувати за своє становище,** але з часом майже все вміють помогти собі ріжними бизнесами.

НЕЩАСЛИВИЙ САРАЄВСЬКИЙ АВТОМОБІЛЬ.

Автомобіль архикнязя Франца Фердинанда, яким він їхав із жінкою в Сараєві 28-го червня 1914-го року і в якім обоє найшли смерть від куль Серба Прінчіча, — стався символом смерти і нещастя. Забобонні люде називають його **чортівським возом, бо за дванацять літ згинуло в ньому не менше як тринацять людей, а ще більше було ранених.**

Автомобіль цей, — як власти дали його Францові Фердинандові для подорожі по Боснії і Герцеговині — був зовсім новий, на червоно помальований, а місце в ньому є на шість осіб. Після атентату стояло авто в гараджі губернаторської палати в Сараєві, оксамітні подушки закровавлені, плечі подіравлені кулями. Шість тижнів пізніще вибухла війна й авто це став уживати ген. Потьорек, комендант південної армії. Самособою авто відновлено. При відвороті війска покористовувався ген. Потьорек цим автом в останне. Генерал десь пропав, а червоне авто лишилося при штабі армії і тепер іздив ним один штабовий офіцир. Тепер починається властивий ланцюг нещасть. До двох місяців були дві катастрофи. Підчас першої катастрофи попали два селяни недалеко Сараєва під колеса автомобілю і згинули на місці. При другій катастрофі викинуло шофера з авта і його найшли зі зломаним хребетним стовпом. Але автомобілеві нічого не сталося. В 1917. році перейшло авто до військового губернатора Сараєва, ген. Саркотіча. Назва „чортівський віз" була вже тоді знана, бо тимчасом він зударився був із возом, запряженим волами. Тоді то згинули також два селяне, шофер був тяжко ранений і остався на віки калікою. Генералові Саркотічеві не сталося нічого, але при евакуації Боснії і Сараєва він лишив авто і так воно дісталося новому югославянському губернаторові тої провінції. Той губернатор ужив авто ще два місяці і за той час мав чотири катастрофи.

Підчас останньої був дуже тяжко ранений. Продав авто дешево югославянському лікареві. Доктор Серскіч був визначний лікар і не вірив у забобони. Але шофери були забобонні, тому лікар ніяк не міг вишукати собі шофера для червоного нещасливого авта. Тому рішився др. Серскіч сам кермувати автом. Мав він це авто майже шість місяців і нічого не сталося. Одного дня хотів відвідати знакомих на селі. Та як лікар не приїхав на умовлену годину, стали приятелі розпитуватися за ним. Їм відповіли телефонічно, що др. Серскіч відїхав саме чортовим автом. Пішли шукати лікаря і найшли його на скруті дороги — **неживого,** у перевернeному авті. Мотор авта все ще був у русі. І знову авто пішло в инші руки, бо спадкоємці не хотіли з ним мати нічого до діла. Один боснійський власник земельної посілости, що не хотів вірити у забобони, купив авто за смішно малу суму. І дійсно цьому новому власникові не приключилося нічого злого. Рік пізніще він поповнив **самовбивство,** та цьому чейже вже не був винен автомобіль. Але його родина вірила, що то лише авто було тут виною, бо воно причинилося до нервового розстрою власника. Продали авто **Петарові Свестрічеві,** фабрикантові. Він також не був забобонний і був вдоволений з гарного авта, що могло помістити шість осіб. Не мав його ще навіть дві неділи, як приключилося щось незвичайного. З незнаної причини втратив шофер власть у руках і авто з шістьма подорожними — перевернулося. Один чоловік згинув на місці, чотири були тяжко ранені. Тепер авто, що все виходило ціло, змінило скоро своїх господарів. Вкінці купив його сільський лікар, але пацієнти зажадали, щоби відпродав його. Купила авто одна автомобілева фірма, щоби далі відпродати. Один швайцарський спортсмен, заінтригований таємничістю авта, купив його і відіслав до Відня. З Відня виїздили червоним автом на ріжні прогульки і не було ніякої катастрофи. Кілька тижнів пізніше повідомляли австрійські часописи, що в дольомітському просмику склалася страшна автомобілева катастрофа. Два авта, з тих одно нещасне червоне, наїхали на себе на скруті. Друге авто впало у пропасть, а шофер червоного авта розтріскав собі череп і два дні пізніше помер. Якийсь заступник відкупив авто назад до Сараєва, там його знову купували і відпродували, словом ішло з рук до рук, аж вкінці в цілій Боснії не могли вже найти купця. Вкінці купив авто якийсь **Тібор Гіршфельд** із Клюя в Трансильванії. Він перемалював його на темно-синьо. Заплатив за нього 2,500 німецьких марок, але нещастя його не минуло. Підчас прогульки з товаришами зударився з іншим автом. Оба авта вийшли з катастрофи цілком розторощені, а **згинуло пять подорожніх.** Такий був кінець нещасного автомобіля.

ЩЕ РАЗ ПОКЛИК ДО ЧЛЕНІВ УКР. НАРОДНОЇ ГРОМАДИ В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

Відложені Надзвичайні Збори „Української Народної Громади" в Ню Йорку, Н. Й. UKRAINIAN NATIONAL ALLIANCE OF NEW YORK CITY, Inc.), вимушені судовою дорогою, відбудуться в пятницю, 1, червня, 1928, в годині 8-ій вечером, в Укр. Нар. Домі, 217-219 Бст 6-та ул.

Шановні Громадяни! Комітет не жалував майже півторарічного труду, здоровля і майна на те, щоб здобути Вам право, не жалуйте ви одного-два вечері, прийдіть виратувати Український Народний Дім від загибели.

ЗА КОМІТЕТ СКЛИКАННЯ ЗБОРІВ:
Іван Жовнір, Антін Куцик, Ізидор Демчук. 125

ПОЗІР! ISELIN, N. J.! ПОЗІР!

ТОВ. ПРОСВІТА, ВІД 366 У.Н.С.

— устроює —

ПЕРШИЙ

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 3. ЧЕРВНЯ 1928 Р.

В ІЗЕЛІН ПАРКУ КОЛО НОВОЇ ШКОЛИ.

Початок в год. 1-ій пополудни.

Вступ 35 центів.

Музика першої кляси, парк дуже веселий, де можна дуже файно забавитись.

Тов. Просвіта просить від себе, щоби всі близькі Тов., як з Ровей, Перт Амбой, Картерет, Плейнфілд, Савт Плейнфілд, Ню Бронзвік, Лінден і Елізабет, прибули як найчисленнійше.

За добру забаву ручить

125-7 **Комітет.**

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й.!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ

— відбудеться —

КОНЦЕРТ

в честь ІВАНА ФРАНКА

В СУБОТУ, 2. ЧЕРВНЯ 1928 Р.

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ

303 HUDSON AV., ROCHESTER, N. Y.

Початок в год. 7-ій вечер.

Вступ 50 центів.

Шановні Громадяни!

Як Вам відомо, У. Ц. Комітет веде гуманітарну акцію, переважно дає поміч старому краєви, а рівнож і в нашій місцевости. В концерті бере участь Український Народний Хор під управою п. Л. Сорочинського. Тож проситься рочестерських громадян до численної участи. 125-6

Комітет.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й.! ПОЗІР!

ТОВАРИСТВО ВІЛЬНИХ КОЗАКІВ УСТРОЮЄ

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1928 РОКУ

В GLEAN HAVEN ПАРКУ

УВАГА: Спеціяльна кара, Joseph Ave. Car Line, відходить в год. 11. рано і стає на Norton, Weaver, Ave. D, Clifford, Buchan Pk., and Kelley St.

На цім пікніку будуть всякі пописи, за найкрасший буде нагорода. Отож проситься весь рочестерський загал прибути. За гарну забаву ручить 125

Комітет.

„Das Ende von St. Petersburg"

Картина, яку можна назвати „капітал і праця". Ся картина є з найновійшої фільми, зробленої в Совітській Росії під назвою „Кінець Петербурга". Фільму сю можна бачити тепер в HAMERSTEIN THEATRE, BROADWAY & 53rd STREET, NEW YORK CITY. Вона має бути одною з найкрасших картин. 125

Товариство „Просвіта" в Рівному, ч. 427.

Рівне, 30 квітня 1928.

ДО УКРАЇНСЬКИХ КНИГАРЕНЬ І ВИДАВНИЦТВ.

Для лекшого і солиднішого виконання свого просвітянського обовязку ми постановили поширити цього року дотеперішню свою бібліотечну справу, та унормувати і улегчити ріжним українським видавництвам доступ до наших членів.

Щоби виконати поставлену ціль, думаємо, крім організації окремих селянських бібліотек, улаштувати при Т-ві кіоск для розпродажі відповідної літератури нашим членам при нагоді полагоджування ними ріжних справ, що випливають із їхнього у нас членства.

Таким чином хочемо наблизити наш район обслуги безпосередньо до нашого книжкового ринку.

Цей кіоск був би неначе постійною виставою нашого книжного ринку, де наші члени, під впливом відповідного пояснення, моглиби набувати собі за готівку книжки.

Наше Т-во відповідалоби і морально і матеріяльно своїм майном за цілість присланих на виставку чи краще сказати в коміс книжки і иншого виду літератури, побираючи собі тільки із виторгованої ціни наперед умовлений відсоток на покриття з тим звязаних адміністративних видатків.

Пересилаючи оцю нашу думку Хвальним видавництвам і Книгарням під їхню розвагу, просимо негайно нам відповісти, чи і наскільки підходилаби ця справа під їхні інтереси.

Ми робимо це в твердому переконанні, що проектована нами справа мусілаби принести певну матеріяльну користь нашому книжному ринкові і тим причинитися до його оживлення, а разом з тим допомоглаби нам виконати наші моральні обовязки відносно наших членів, що знов причинилосяб до піднесення їхньої освіти.

Все це діло моглоби бути тим поважніше, коли взяти під увагу, що Т-во „Просвіта" в Рівному має вище двох тисяч безпосередніх активних членів і вище ста своїх філій в повіті.

Плян праці Т-ва на рік 1928/29 говорить за тим, що стан членства і філій не тільки не змаліє, а навпаки, мусить поширитися.

Для устійнення відповідної для наших цілей літератури просимо прислати катальог Ваших книжок.

Просимо взяти під увагу все нами сказане так щиро, як щиро ми його Вам предкладаємо.

З правдивою пошаною,
К. Ковальчук, секр.; **П. Іньчук,** заступ. голови Ради.

З ІСТОРІЇ ЩІТОЧКИ ДО ЗУБІВ.

Перша згадка про правдиву щіточку до зубів походить із 1649-го року, але початок її не є знаний. Ще в 1754-ім році льорд Честерфилд не знав, що це таке щіточка до зубів, бо радив своєму синові, щоби зуби чистив собі губкою й водою з додатком мирги — щодня рано і по кождій їді. Перестерігав дуже перед твердими виколювачами (шпичками), бо ними ушкоджується скливо і раниться ясна. В лікарськім часописі з 1695-го року поручається чистити зуби вовняною ганчіркою. Зубний порошок уживали з давен-давна, а саме так, що насипали його на шматку, якою натирали зуби. Шпички носили мужчини у волоссю або за капелюхом. В історії згадується теж щіточки із золотою ручкою, на якій під державним французьким знаком була вирита буква Н. — себто Наполеон I. Зрештою про зубну щіточку є мало що знане і не знати, хто її придумав.